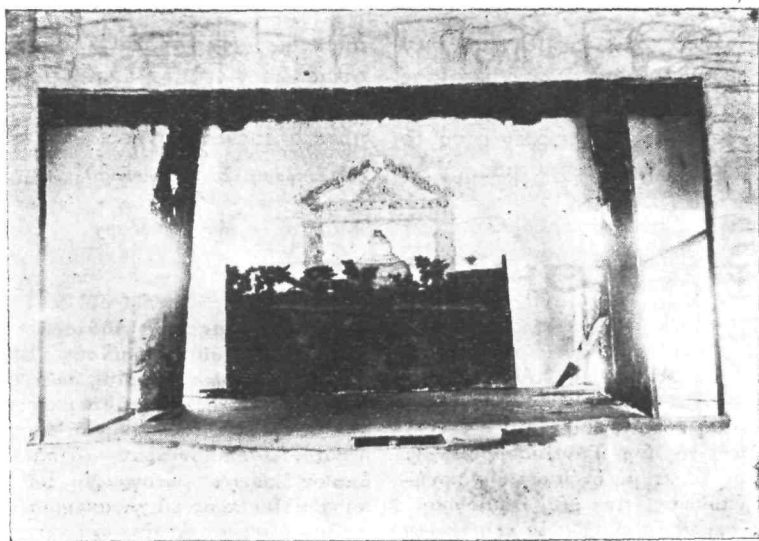

Ὁθωμανικὸν τέμενος ἐν Δεμίρ Ἰσπάρ μετατραπὲν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων
εἰς καφωδεῖον.

(Φωτογραφία Ε. Σανθοπούλου)

※ ΠΕΖΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ※

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΤΟΥ ΑΡΕΩΣ

ΠΑΝΕ δυὸ χιλιάδες χρόνια ποῦ ἓνας θεὸς ξανθομάλλης, ἓνας θεὸς τῆς ὀρμῆς, ἓνας θεὸς τοῦ πολέμου, ἓνας θεὸς τῆς νίκης, ἐνίκηθηκεν ἀπὸ ἓνα θεὸν μελαχροινόν, ἓνα θεὸν ἥρεμον, ἓνα θεὸν τῆς εἰρήνης. Ἡ φωνὴ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ ἐσκορπίσθηκεν ἀπὸ τὸν ζέφυρον τῆς κορυφῆς τοῦ Γολγοθᾶ κι' ἀπλώνονταν, ἀπλώνονταν ὡς που ἐσκόρπισε πυκνὴν ὀμίχλην ἐπάνω 'ς τῆς κορυφῆς τοῦ Ὀλύμπου. Μέσ' 'ς τὴν ὀμίχλην ἐκείνην ἐσκοτίσθησαν κι' ἐκρύφθησαν κάποιοι θεοί, μεγάλοι ἕως τότε, καὶ μένουν ἀκόμῃ ἐκεῖ σκεπασμένοι ἀπὸ τὸ μαῦρο πέπλο τῆς λησμονιάς.

Ἄλλοι θεοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἔχουνε ξεψυχήσει καὶ ἄλλοι εἶναι χαμένοι μέσα σὲ λίθαργο βαθὺν ἀκόμῃ. Ὁ Ἄρης εἶχε κλεισμένα ἀκόμῃ τὰ μάτια του.

Κάποιο πρωῒ, μέσα 'ς τοῦ φθινοπώρου τὴ γλυκεῖα ἀγωνία, κρότοι πολλοὶ τὸν ζύπνησαν, ὀλίγον ἤνοιξε τὰ μάτια του καὶ εἶδε τοὺς ἥρωας του γύρω του, μιὰ λύπη τρέμουλιαστὴ ἀμέσως διέτρεξε τὰ σπλάχνα του. Τοὺς εἶδε, τοὺς ἐκατάλαβε, μὰ δὲν τοὺς ἀνεγνώρισε καλὰ κι' ἐγύρισε 'ς τὸ ἄλλο του πλευρό, νὰ συνεχίσι τὸνειρό του τὸ ἀτελείωτον, ἀμφίβολος ἂν ἄνοιξε τὰ μάτια του ἀπ' τὸ σκοτάδι μέσ' 'ς τὸ φῶς τὸ νέο.

Οἱ βρόντοι τὸν νανούρισαν ὠραία καὶ εἶδε 'ς τὸνειρό του καπνοὺς, ὅπου σ' αὐτοὺς ἀνάμεσα θὰ ἐχάνετο—ἐκατάλαβεν—ἡ λάμψις ἢ μεγάλη τοῦ σπαθιοῦ του. Καὶ ἀθυμία κατέσχε τὴν ψυχὴν του, εἶδε πῶς

τὸν φωνάζουν οἱ Ἥρωές του πάλι, μὰ τὴ φωνὴ δὲν ἔνοιωθε καλὰ κι' ἐσκέφθηκε νὰ τρέξῃ νὰ βοηθήσῃ καὶ πάλι 'ς τὸν ἀγῶνα τῶν Ὁραίων, μὰ ἦλθε ἀργὰ ἡ σκέψις του· τὸ εἶδε· κι' ἐνόμισεν ὅτι καλὸ θὰ ἦταν ἂν ἔπερνε τὸ τόξο τὸ ἀσιμένιο τοῦ Ἀργυροτόξου ἀδελφοῦ του· ἀλλὰ κι' ἐκεῖνο τὸ εἶδε σκουριασμένο ἀπὸ τοὺς χρόνους· τῆς Ἀθηνᾶς ἡ ἀσπίδα ἦταν σπασμένη, κι' ὁ κεραυνὸς σβησμένος τοῦ Πατέρα.

Κι' ἐγύρισε μὲ θλίψι 'ς τὴν ἀγκάλῃ τὴν αἰώνια τῆς ἀδελφῆς, τῆς κόρης, μὲ τὸ πικρὸ παράπονο τοῦ πόνου πῶς δὲν κυττάζουν πλέον οἱ Ἥρωές του 'ς τὸν Ὀλυμπο, παρὰ μονάχα πῶς θὰ τὸν πατήσουν, ὅχι 'ς τὰ ἴχνη τῶν διαβατῶν βαρβάρων.

Σημέρισμα 8ης Ὀκτωβρίου 1912

ἀπέναντι τοῦ Ὀλύμπου.

Ν. ΛΙΒΑΔΑΣ

ΜΑΡΑΜΕΝΑ ΦΥΛΛΑ

ΟΤΑΝ κανεὶς περιπατεῖ τὸν Ὀκτώβριον τὰ δάση, συναντᾷ συχνὰ μερικὲς γρηούλες ποῦ ἔρχονται ἐκεῖ διὰ νὰ μαζεύσουν ξύλα ξηρὰ καὶ φύλλα μαραμένα. Οἱ πτωχότεροι τὰ βάζουν σὲ κοφίνια τὰ ὅποια ζαλώνουν εἰς τὴν ράχιν των· ἄλλαι τὰ βάζουν σὲ μικρὰ κάρρα συρμένα ἀπὸ κἀνένα γαϊδουράκι.... Μὲ τὰ ξηρὰ αὐτὰ ξύλα ποῦ τοὺς ἐπιτρέπουν νὰ μαζεύσουν, θὰ ἀνάψουν φωτιά, μιὰ ὠραία φωτιά, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἐκτείνουν τὸν χειμῶνα τὰ παγωμένα χέρια τους: Τὸ φθινόπωρον μᾶς προσκαλεῖ νὰ ἀκολουθήσωμεν τὸ παράδειγμα τῶν καλῶν αὐτῶν γυναικῶν. Ἄς μαζεύσουμε καὶ ἡμεῖς, διὰ νὰ ἀνάψωμεν τὴν φωτιὰ τοῦ χειμῶνος μας, τὸ ξηρὸν φύλλον

τῶν ἀπολεσθέντων ἰδανικῶν· ἃς θερμάνωμιεν τὴν γῆν τοῦ μικροῦ κήπου τῆς σκέφews μας μετὰ τὰ πεθαμένα φύλλα τὰ ὅποια ἡ πνοὴ τῆς ψυχρᾶς πείρας ἔχει ἀποσπᾶσει τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο ἀπὸ τὸ δένδρον τῶν ὀνείρων μας. Ἄς

ἀποκομίσωμιεν ἀπὸ τὴν συνάντησίν μας μετὰ τὸ φθινόπωρον εἰς τὰ δάση, εἰς τὰ ὅποια μᾶς παρυσιάσθη ἡ γλυκεῖά του μελαγχολία, ὅσας μᾶς προεκάλεσεν ἀναμνήσεις καὶ σκέψεις.

(Μετάφρασις Σ. Θ. Δάσκαρι) HENRI CHANTAVOINE

ΘΕΑΤΡΑ ΠΟΛΩΝΩΝ

Θέατρον Κυβέλης.

Τὸ ὀνειρδόραμα τοῦ Γερμανοῦ Χάουπτμαν ἡ «Ἐλγα» ἔργον δυνατόν, προορισμένον διὰ μεγάλους καλλιτέχνας, παρεστάθη ἐν Ἀθήναις μετὰ σχετικῆς ἐπιτυχίας. Προτιμῶμεν νὰ γίνῃ ἡ ἀντιπαβολὴ ὅχι μετὰ ὀνόματα ἡθοιοπῶν, ἀλλὰ μετὰ ὀνόματα ἐθνικοτήτων. Τὸ ἔργον, ὡς ὑπόθεσις, εἶνε μία ὥραιον ἀντιπαράστασις. Φέρει τὴν σφραγίδα ἰσχυροῦ πνεύματος μᾶλλον, ἢ πολυπλόκου τέχνης. Ἡ συζυγικὴ ἀπιστία: Ἰδοὺ ὁ ἀδιέξοδος κύκλος τῆς θεατρικῆς φιλολογίας, εἰς ἣν καὶ ὁ Γερμανὸς δραματογράφος ἔκοψε τὴν περιοδεῖαν του. Ἡ «Ἐλγα»—ἐν εἰδος «Φλωρεντινῆς τραγωδίας»—ἐμφανίζει ἓνα ἀγαπῶντα σύζυγον ἀπατῶμενον, μίαν ὥραίαν σύζυγον ἀπιστοῦσαν, ἓνα ἔραστήν ὅστις ὅταν δὲν εἶνε ἡλιθίος εἶνε αὐθάδης. Συμβαίνουν δ' αὐτὰ εἰς τὴν Πελωνίαν τῇ 1810. Ἀπὸ καταβολῆς ἀνθρώπου ὠρθώθη τὸ ζήτημα, τί πρέπει νὰ γάμῃ ὁ σύζυγος ὅταν τὸ ἥμισυ του παραδίδεται εἰς τὰς ἀγκάλας τρίτου. Νὰ σκοτώῃ τὸν ἔραστήν; ἐκεῖνην; καὶ τοὺς δύο; κανένα; νὰ τὴν χωρῇ; νὰ τὴν συγχωρῇ; Ἡ πλειονότης τουλάμιστον τῶν συγγραφέων, ἔχει προγράψῃ τὸν ἔραστήν, ἐνῶ πάντοτε πταίει ἡ γυναῖκα. Καὶ ὁ Χάουπτμαν τάσσεται μετὰ τὴν πλειοψηφίαν—Ἰδοὺ κεφαλαιωδῶς ἡ ὑπόθεσις. Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἰδιαιτέρως χαρακτηρίζει τὸ ἔργον, καὶ τὸ ὑψώνει εἰς ἓν ἐπίπεδον ἀνώτερον αἰσθητικῆς ἀπολαύσεως καὶ τοῦ δίδει μίαν ἐντασιν ἐνδιαφέροντος ἀξιοζήλευτον εἶνε ἡ διαχείρισις τῆς ὑποθέσεως. Αἱ ὥραιαι φράσεις, ἡ σύγκρουσις τοῦ πάθους, ἡ μανία τῆς ἐκδικήσεως, μία ζωηρὰ ἀντίληψις τοῦ συγγραφέως ζητούντος τὸ καινὸν ἐν τῇ κοινοτυρίᾳ. Ὁ πρόλογος καὶ ὁ ἐπίλογος—ἐν μοναστηρίῳ—εἶνε τὸ ὄνειρον, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τοῦ δράματος. Ὅτι εἰς ἱππότους βλέπει καθ' ἑπὶνον, ἐκτυλίσσεται εἰς τρεῖς πράξεις ὡς δράμα καθ' αὐτό. Ἐξ' οὗ καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς «ὀνειρδόραμα». Εἰς τὸ ἐνύπνιον τοῦ ἱππότην δέον νὰ προστεθῇ καὶ ἓν ὄνειρον τὸ ὅποιον ὁ σύζυγος καὶ ὁ ἔραστής εἶδον ταυτοχρόνως καὶ ἐν συνεχείᾳ, ἓνα χορὸν γυναικῶν, ποῦ ὁμοιάζει τῆς Ἐλγας, ἐπὶ νεκροκεφαλῶν. Τὸ ἔργον ἔχει σκηναί, μετ' ἀλληλουχίας αὐτηγῶν, ἢ μᾶλλον εἰκόνας. Καμμία περιττολογία. Δύο κυρίαι δρῶσι πρόσωπα: Οἱ σύζυγοι. Τὰ ἄλλα, σκιαί.

Τὸ δράμα ἐγράφη ἐπὶ τῆς βάσεως Πολωνικῆς παραδόσεως.

Ὁ κόμης Σταρσένσκι ἔχει ὑπανδρευθῇ μίαν ὥραίαν, ἀλλ' ἀπιστον γυναῖκα τὴν ὁποίαν πτωχὴν καὶ κυριζοῦσαν εἰς τὰς δόδους τῆς Βαρσοβίας εἶχε συναντήσῃ. Τὴν ἀγαπᾷ. Ἀλλ' αὐτὴ ἄλλον προτιμᾷ καὶ ἀγαπᾷ· ἓνα ἐξάδελφόν της, τὸν Ὀγκίνσκι.

Ὁ ὑπηρέτης δίδει νύξεις εἰς τὸν Σταρσένσκι περὶ τῆς συζυγικῆς ἀπιστίας. Ἐκεῖνος διστάζει νὰ τὸν πιστεύσῃ. Ἡ σύζυγος εἶνε ψυχρὰ πρὸς τὸν ἄνδρα της, ἀλλὰ τὸν βεβαίωσι πάντοτε ὅτι τὸν ἀγαπᾷ, ἀρνείται δὲ πᾶσαν μετ' ἄλλου σχέσιν.

Καιροφυλακτεῖ ἐν τούτοις ὁ σύζυγος καὶ ἀντιλαμβάνεται ὅτι κάποιος ἐμβαίνει εἰς τὸν πύργον

του. Ἡ θαλαμηπόλος εἰδοποιεῖ τοὺς ἔραστὰς περὶ τῆς ἀφίξεως τοῦ Σταρσένσκι. Ἐκεῖνος ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὴν θαλαμηπόλον νὰ μᾶθῃ ποῖος εἰσῆλθε. Καὶ ἐπεμβαίνει ἡ σύζυγος, ἥτις τὴν συμπεριφορὰν τοῦ συζύγου της θεωρεῖ ἐξευτελιστικὴν δι' αὐτήν. Ἀπὸ ἐν περιδέραιον τὸ ὅποιον κρατεῖ τὸ παιδί του καὶ εἰς τὸ ὅποιον ὑπάρχει φωτογραφία τοῦ Ὀγκίνσκι, καὶ ἦν παραβάλλει πρὸς τὰ χαρακτηριστικά τοῦ παιδιοῦ, πεῖθεται ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ ἔραστής. Φεύγει διὰ τὴν Βαρσοβίαν, καὶ ἐπιστρέφει μετὰ τὸν Ὀγκίνσκι. Ζητεῖ νὰ μᾶθῃ ἂν ἀγαπᾷ τὴν γυναῖκα του. Ἐκεῖνος κατ' ἀρχὰς ἀρνεῖται καὶ εἰτα ὁμολογεῖ ἀπαντῶν εἰς ἐρώτησιν τοῦ Σταρσένσκι ἂν ἀγαπᾷ τὴν Ἐλγαν «ἀπὸ τῆς αἰτίας τὴν ζωὴν». Εἰς τρία κτυπήματα τῆς σπάθης τοῦ Σταρσένσκι συλλαμβάνεται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων του ὁ Ὀγκίνσκι, τὸν φιμώνουν καὶ τὸν φονεύουν εἰς τὸ αὐτὸ δωμάτιον τοῦ πύργου, ὅπου ὥργιάζε μετὰ τὴν Ἐλγαν.

Μετὰ τὴν δολοφονίαν, ὁδηγεῖ τὴν γυναῖκα του πρὸς τοῦ νεκροῦ ἔραστοῦ. Ἐκεῖνη ὑβρίζει τὸν σύζυγον καὶ πίπτει ἐπὶ τοῦ πτώματος. Κατὰ τὴν παράδοσιν διατάσσει ὁ Σταρσένσκι νὰ ἀποκεφαλίσθῃ ἡ σύζυγος καὶ νὰ στραγγαλισθῇ τὸ παιδί του. Ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς ἀποφεύγει ἐπὶ σκηνῆς νὰ τὰ ἀναπαραστήσῃ. Τὸ ἔργον εἶνε παλαιᾶς σχολῆς, ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς νεωτερίζει εἰς τὴν πλοκήν.

Ἡ σκηνὴ καθ' ἣν ὁ Σταρσένσκι προσπαθεῖ δι' ἀπειλῶν νὰ μᾶθῃ ἀπὸ τὴν θαλαμηπόλον αὐτοῦ ποῖος ἄνδρας εἶχε ἔμβη κρυφὰ στὸν πύργον του, ἡ σκηνὴ καθ' ἣν ἀντιπαράβλλει τὴν φωτογραφίαν τοῦ ἔραστοῦ πρὸς τὰ χαρακτηριστικά τοῦ προσώπου τοῦ παιδιοῦ του, ὅταν θρηνεῖ συντετριμένος μανθάνων τὴν ἀπύτην τῆς γυναικὸς του, τὴν ὁποίαν ἐν τούτοις ἠγάπα, χωρὶς αὐτὴ νὰ τὸν ἀγαπᾷ, καὶ ὅταν διὰ λόγων μονομαχεῖ μετὰ τὸν ἀντίπαλον ἔραστήν, ἐπαίχθησαν μετὰ πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν ἀπὸ τὸν κ. Βοναπέραν (Σταρσένσκι). Ἡ κ. Κυβέλη εἶχε ψυχολογικὰς ἐξάρσεις· ἰδίως εἰς τὴν τελευταίαν σκηνὴν τῆς τελευταίας πράξεως μᾶς ἔδωκε μίαν δυνατὴν συγκίνησιν μετὰ τὴν ἀγωνίαν, ἣν ἐδοκίμαζε εὐρεθεῖσα μεταξὺ ἐνὸς τιμοῦ συζύγου καὶ ἐνὸς νεκροῦ ἔραστοῦ.

Ἡ μετάφρασις ἐγένετο ὑπὸ τὸν ἐδῶ ἐγκατεστημένον λόγιον Παῦλον Κάν, φίλον τοῦ Χάουπτμαν, τῇ ἐπεξεργασίᾳ τοῦ κ. Δ. Καμπούρογλου.

«Τὸ κόλπο τοῦ Σεραφεῖμ», φάρσα τῶν Desvallieres καὶ Mars. Σπανίως εἰς τὸ Ἑλλ. Θέατρον παρεστάθη τόσο γοργή, τόσο θορυβώδης, τόσο ἐξωφρενικὴ φάρσα. Ἡ β'. ἰδίως πρᾶξις εἶναι μία κινηματογραφικὴ ἀναμνησμοῦλα, τὴν ὁποίαν σχεδὸν κουράζεται κανεὶς νὰ βλέπῃ. Εἶνε νεωστὴ κωμωδία, παρασταθεῖσα τὸν παρελθόντα χειμῶνα εἰς τὸ Παρίσι. Τὸ κόλπο τοῦ Σεραφεῖμ, θυρωροῦ ξενοδοχείου, εἶνε νὰ στέλλῃ ἀνόνυμα γράμματα εἰς τὰ συζυγικά ζεύγη ὅτι εἰς τὸ ξενοδοχεῖον του θὰ συναντήσουν ἐκπλήξεις, περιστεροφρονέας εἰς ἀπιστίας, διὰ νὰ προσελκύσῃ οὕτω πελάτας. Ἡ φάρσα περιστρέφεται περὶ τὰς ἀπροόπτους αὐτὰς συναντήσεις, χάρις εἰς τὰ ξεπορτίσματα τῶν συζύγων.